

H.M.TAHİROVA

**NAXÇIVAN MUXTAR
RESPUBLİKASINDA
MİQRASIYANIN
DEMOQRAFİK PROSESLƏRƏ
TƏSİRİNİN
İQTİSADI – COĞRAFİ
PROBLEMLƏRİ**

AZƏRBAYCAN MİLLİ ELMLƏR AKADEMİYASI
akad. H.Ə.ƏLİYEV adına COĞRAFIYA İNSTİTUTU

H.M. TAHİROVA

NAXÇIVAN MUXTAR RESPUBLİKASINDA MİQRASIYANIN
DEMOQRAFİK PROSESLƏRƏ TƏSİRİNİN
İQTİSADI – COĞRAFİ PROBLEMLƏRİ

Bakı – 2016

AMEA akademik H.Ə.Əliyev adına Coğrafiya İnstitutu
Elmi Şurasının 02mart 2016-ci il tarixli
(03 sayılı protokol) qərarı ilə nəşr olunur

Elmi redaktor: c.e.d. prof. V.Ə. Əfəndiyev

Rəyçilər: c.e.d. prof. T.G. Həsənov

c.e.d. Z.N. Eminov

T-28. H.M.Tahirova Naxçıvan Muxtar Respublikasında miqrasiyanın demoqrafik proseslərə təsirinin iqtisadi-coğrafi problemləri. Bakı, 2016, 206 səh.

Naxçıvan Muxtar Respublikasında demoqrafik proseslərin inkişaf xüsusiyyətləri və bu prosesə təsir edən miqrasiyanın iqtisadi-coğrafi aspektlərini araşdırmaqla, daxili və xarici miqrasiya proseslərinin istiqamətləri və səbəbləri müəyyənləşdirilmiş, bu sahədə yaranan problemlərin aradan qaldırılması və nizamlanması məqsədilə müvafiq təklif və tövsiyələr hazırlanmışdır.

Monoqrafiya bu sahədə tədqiqat işləri aparan elmi işçilər, bakalavr və magistr pilləsində təhsil alanlar və geniş oxucu kütləsi üçün nəzərdə tutulmuşdur.

T 4702060104-18 Qrifli nəşr
8032-2016

© «AVROPA» nəşriyyatı-2016
© H.M.Tahirova, 2016

M Ü N D Ə R İ C A T

Giriş 4

I Fəsil. Əhali miqrasiyasının öyrənilməsinin əhəmiyyəti və nəzəri metodoloji əsasları

1.1. Müasir mərhələdə əhali miqrasiyasının öyrənilməsinin iqtisadi coğrafi metodologiyası 6

1.2. Əhali miqrasiyasının öyrənilməsinin demoqrafik əsasları..... 14

1.3. Regional miqrasiya siyasətinin iqtisadi-coğrafi aspektləri.....24

II Fəsil. Naxçıvan Muxtar Respublikasının demoqrafik potensialı və onun əsas inkişaf meylləri

2.1. Əhali sayının dinamikası..... 44

2.2. Əhalinin təbii hərəkəti 68

2.3. Şəhər və kəndlərdə təbii artımın ərazi fərqləri 91

III Fəsil. Naxçıvan Muxtar Respublikasında müasir miqrasiya proseslərinin ərazi fərqləri

3.1 Regionun xarici miqrasiya proseslərində iştirakı 110

3.2. Regionda daxili miqrasiyanın əsas istiqamətləri 125

IV Fəsil. Naxçıvan Muxtar Respublikasında miqrasiya siyasətinin əsas istiqamətləri

4.1 Əhali miqrasiyasının formalaşmasının amilləri..... 155

4.2 Miqrasiya siyasətinin təkmilləşdirmə istiqamətləri 174

Ə D Ə B İ Y Y A T 192

***Bu iş Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında
Elmin İnkişafı Fondunun maliyyə yardımı ilə yerinə
yetirilmişdir.***

Qrant №EIF/GAM-2-2013-2(8)-25/11/2

*Tahirova Hicran Mirəhməd qızı
Coğrafiya üzrə fəlsəfə doktoru
Azərbaycan MEA akad. H.Ə.Əliyev
adına Coğrafiya institutu
"Demoqrafiya və əhali coğrafiyası"
şöbəsinin elmi işçisi.*

2006 - cı ildə Bakı Dövlət Universitetinin bakalavr, 2008 - ci ildə magistr pilləsini fərqlənmə diplomu ilə bitirmiş, 2008 - ci ildə Bakı Dövlət Universitetinin doktoranturasına daxil olmuşdur.

2013-cü ildə "Naxçıvan Muxtar Respublikasında miqrasiyanın demoqrafik proseslərə təsirinin Coğrafi İnformasiya Sistemləri texnologiyası ilə tədqiqi" layihəsi ilə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Elmin İnkişafı Fondunun Gənc Alim və Mütəxəssislərin 2-ci qrant müsabiqəsinin qalibi olmuşdur. 2014 - cü ildə "Miqrasiyanın demoqrafik proseslərə təsirinin iqtisadi coğrafi problemləri (Naxçıvan Muxtar Respublikasının təmsalında)" mövzusunda dissertasiya işi müdafiə etmişdir.

Ölkədə keçirilmiş bir sıra Beynəlxalq və Respublika səviyyəli konfranslarda iştirak etmişdir. 15 dən artıq elmi məqalənin müəllifidir.

